İnsan Hakları Ekseninde İnternetin Kontrolü ve Hukuki Sorumluluk Rejimi

DR. MEHMET BEDİİ KAYA

01.09.2020

DR. MEHMET BEDİİ KAYA

İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

- Eposta : mehmet@mbkaya.com
- Web : www.mbkaya.com
- Twitter : mbediikaya

https://www.mbkaya.com/hukuk/internet-hukuku-aihm.pdf

“

İnternet, TCP/IP protokolünü ve ağlar arası bağlantıyı mümkün kılan DNS ve paket route etme protokolleri gibi protokolleri kullanan, kamu ve özel sektöre ait telekomünikasyon ağlarının ara-bağlantı yaptığı küresel bir bilgiye erişim ve iletişim ağıdır.

”

Bilgiye erişim ve haberleşme ağı

Özel yönetişim modeli ile teknik gelişimi sağlanan bir ağ

Paket iletişim metodu

Tarafsız ve açık ağ

Merkezi olmayan ağ

İNTERNET HUKUKU: KONTROL & SORUMLULUK

AMERİKAN HUKUKU

AMERİKAN HUKUKU: TEMEL BİLİŞİM DÜZENLEMELERİ

09

UIGEA

Unlawful Internet Gambling Enforcement Act

10

KIDS

Keeping Internet Devoid of Sexual Predators Act

11

ROSCA

Restore Online Shopper's Confidence Act

12

CLOUD

Clarifying Lawful Overseas Use of Data Act

05

HIPAA

Health Insurance Portability and Accountability Act

06

ECPA

Electronic Communications Privacy Act

07

CFAA

Computer Fraud and Abuse Act

08

ACPA

Anti-Cybersquatting Consumer Protection Act

01

DMCA

Online Copyright Infringement Liability Limitation Act of Digital Millennium Copyright Act

02

CDA

Communications Decency Act

03

CAN-SPAM

Controlling Assault of Non-Solicited Pornography and Marketing Act

04

COPA

Children's Online Privacy Protection Act

“No provider or user of an interactive computer service shall be treated as the publisher or speaker of any information provided by another information content provider”

Section 230 of CDA

“No provider or user of an interactive computer service shall be held liable on account of— (A)any action voluntarily taken in good faith to restrict access to or availability of material that the provider or user considers to be obscene, lewd, lascivious, filthy, excessively violent, harassing, or otherwise objectionable, whether or not such material is constitutionally protected; or (B)any action taken to enable or make available to information content providers or others the technical means to restrict access to material described in paragraph (1).

Section 230 of CDA”

İNTERNET HUKUKU: KONTROL & SORUMLULUK

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU - REGÜLASYON

- INTERMEDIARY REGULATION
  - REGULATION (EU) 2019/1150 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 June 2019 on promoting fairness and transparency for business users of online intermediation services OJ 11.7.2019 L 186/57
- GDPR
  - REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) L 119/1 4.5.2016.
- EIDAS
  - REGULATION (EU) No 910/2014 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC
- CYBERSECURITY ACT
  - REGULATION of the European Parliament And of the Council On ENISA (The European Union Agency For Cybersecurity) and on Information and Communications Technology Cybersecurity Certification and Repealing Regulation (EU) No 526/2013 (Cybersecurity Act)
- DRONE REGULATION
  - COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2019/947 of 24 May 2019 on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft OJ L 152/45 11.6.2019
- NON-PERSONAL DATA
  - Regulation (EU) 2018/1807 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 on a framework for the free flow of non-personal data in the European Union PE/53/2018/REV/1 OJ L 303, 28.11.2018

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU - DİREKTİF

- NIS DIRECTIVE
  - Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union OJ L 194, 19.7.2016.
- CONSUMER RIGHTS
  - Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance
- DIGITAL CONTENT DIRECTIVE
  - Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services OJ L 136, 22.5.2019
- INFORMATION SOCIETY DIRECTIVE (TECHNICAL ASPECTS)
  - Directive (EU) 2015/1535 of the European Parliament and of the Council of 9 September 2015 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical regulations and of rules on Information Society services (Text with EEA relevance) OJ L 241, 17.9.2015
- PAYMENT DIRECTIVE
  - Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC OJ L 337, 23.12.2015.
- AUDIOVISUAL MEDIA DIRECTIVE
  - Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) 18.12.2018

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU - DİREKTİF

- POLICE AND ENFORCEMENT DIRECTIVE
  - Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA OJ 04.05.2016 L 119.
- ELECTRONIC COMMUNICATION DIRECTIVE
  - DIRECTIVE (EU) 2018/1972 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 establishing the European Electronic Communications Code OJ 17.12.2018 L 321/36
- INFORMATION SOCIETY DIRECTIVE
  - Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce') OJ 17.7.2000 L 178
- ACCESSIBILITY DIRECTIVE
  - Directive (EU) 2016/2102 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016 on the accessibility of the websites and mobile applications of public sector bodies OJ 02.12.2016 L 327
- GEO-BLOCKING DIRECTIVE
  - Regulation (EU) 2018/302 of the European Parliament and of the Council of 28 February 2018 on addressing unjustified geo-blocking and other forms of discrimination based on customers' nationality, place of residence or place of establishment within the internal market and amending Regulations (EC) No 2006/2004 and (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC OJ L 60I , 2.3.2018
- E-PRIVACY DIRECTIVE
  - Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications) OJ L 201, 31/07/2002

01 ELEKTRONİK HABERLEŞME HİZMETİ

ELECTRONIC COMMUNICATIONS SERVICE

Directive 2018/1972 establishing the European Electronic Communications Code

02 BİLGİ TOPLUMU HİZMETİ

INFORMATION SOCIETY SERVICE

Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society

03 GÖRSEL İŞİTSEL HİZMET

AUDIOVISUAL MEDIA SERVICES

Directive 2018/1808/EU amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services in view of changing market realities

İNTERNET HUKUKU: KONTROL & SORUMLULUK

AVRUPA KONSEYİ

AVRUPA KONSEYİ: DEKLARASYON VE TAVSİYE KARARLARI

- İnternette Özel Hayatın Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı (1999)
- Arşiv Erişimine Yönelik Bir Avrupa Politikası Hakkında Tavsiye Kararı (2000)
- Siber İçeriğin Öz-Düzenlemesine İlişkin Tavsiye Kararı (2001)
- İnternette İletişim Özgürlüğüne İlişkin Deklarasyon (2003)
- Bilgi Toplumunda İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Deklarasyonu (2005)
- Yeni Bilgi ve İletişim Ortamında Çocukların Güçlendirilmesi Tavsiye Kararı
- Üye Devletlerin Yeni Bilgi ve İletişim Ortamında İfade ve Bilgi Özgürlüğünü Geliştirmelerine İlişkin Tavsiye Kararı (2007)
- İnternetin Kamu Hizmeti Boyutunun Geliştirilmesine Yönelik Önlemlere İlişkin Tavsiye Kararı (2007)
- İnternet Filtreleri Bağlamında İfade Özgürlüğüne ve Bilgiye Saygının Yaygınlaştırılmasına Yönelik Tedbirleri İçeren Tavsiye Kararı (2008)

AVRUPA KONSEYİ: DEKLARASYON VE TAVSİYE KARARLARI

- Çocukların İnternet Ortamında İtibarlarının, Güvenliğinin ve Mahremiyetinin Korunmasına İlişkin Deklarasyon (2008)
- Çocukları Zararlı İçeriğe ve Davranışlara Karşı Korumak ve Yeni Bilgi ve İletişim Ortamına Aktif Katılımlarını Yaygınlaştırmaya İlişkin Tavsiye Kararı (2009)
- Ağ Tarafsızlığı Deklarasyonu (2010)
- İnternet Protokol Adres Kaynaklarının Kamu Yararına Uygun Yönetimine İlişkin Deklarasyon (2010)
- Alan Adları ve İsim Dizeleri Bağlamında İfade ve Bilgi Özgürlüğü ve Toplanma ve Örgütlenme Hürriyetlerinin Korunmasına İlişkin Deklarasyon (2011)
- İnternet Yönetişimi İlkeleri Deklarasyonu (2011)
- Yeni Bir Medya Nosyonuna İlişkin Tavsiye Kararı (2011)

AVRUPA KONSEYİ: DEKLARASYON VE TAVSİYE KARARLARI

- İnternetin Evrenselliğini, Bütünlüğünü ve Açıklığını Koruma ve Geliştirmeye İlişkin Tavsiye Kararı (2011)
- İfade Özgürlüğünün, Toplantı ve Gösteri Hakkının Özel Olarak İşletilen İnternet Platformları ve Online Hizmet Sağlayıcıları Bağlamında Korunması Deklarasyonu (2011)
- Arama Motorları Bağlamında İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı (2012)
- Sosyal Ağ Hizmetleri Bağlamında İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı (2012)
- İnternet Kullanıcıları İçin İnsan Hakları Rehberi (2014)
- Bilginin İnternet Ortamında Sınır Ötesine Serbestçe Akışına İlişkin Tavsiye Kararı (2015)
- Ağ Tarafsızlığı Bağlamında İfade Özgürlüğü ile Özel Hayat Hakkının Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Tavsiye Kararı (2016)
- İnternet Özgürlüğüne İlişkin Tavsiye Kararı (2016)
- İnternet Aracı Platformlarının Rolleri ve Sorumluluklarına İlişkin Tavsiye Kararı Tavsiye Kararı (2018)

13 Nisan 2016 tarihli İnternet Özgürlüğüne İlişkin Tavsiye Kararı

"Devlet makamları veya özel sektör aktörleri tarafından bir İnternet platformunu (sosyal medya, sosyal ağlar, bloglar veya başka diğer web siteleri) veya bilgi ve haberleşme teknolojileri (BT) araçlarını (anlık mesajlaşma ve diğer uygulamalar) engelleyen veya başkaca şekilde erişimi kısıtlayan her türlü tedbir veya Devlet makamları tarafından bu tür eylemlere yönelik talepler, AİHS'nin 10. maddesindeki kısıtlamaların kanunla öngörülme, meşruluk ve ölçülülük koşullarına uygun olmalıdır.

Devlet makamları veya özel sektör tarafından İnternet içeriğini engelleme, filtreleme veya kaldırmaya yönelik alınan her türlü tedbir veya bu tür bir işlem için Devlet makamları tarafından gerçekleştirilen her türlü talep, AİHS'nin 10. maddesindeki kısıtlamaların kanunla öngörülme, meşruluk ve ölçülülük koşullarına uygun olmalıdır.

İnternet hizmet sağlayıcılar, genel bir ilke olarak, İnternet trafiğine eşit ve gönderen, alıcı, içerik, uygulama, hizmet veya cihaz temelli ayrımcılık yapmayacak şekilde muamele eder. İnternet trafik yönetim tedbirler, AİHS'nin 10. maddesine uygun şekilde üstün kamusal yarara ulaşmak için şeffaf, gerekli ve ölçülü olmalıdır.

İnternet kullanıcılarının veya ilgili diğer tarafların İnternete erişimlerine veya içerik veya bilgiyi alma ve yayma imkanlarına yönelik alınan işlemlere karşı AİHS'nin 6. maddesine uygun şekilde mahkemelere erişimi vardır.

Devlet, zamanında ve uygun şekilde kamuya bilgi alma ve yayma özgürlüğüne ilişkin uyguladığı kısıtlamalara ilişkin engellenen web sitelerini veya bilginin kaldırıldığı web sitelerini göstermek şeklinde, bu tür tedbirlerin hukuki dayanağı, gerekliliği ve gerekçesi, bu işlemi emreden mahkeme kararı ve bu karara itiraz gibi bilgiler dahil konularda bilgi sağlamalıdır."

PLATFORMLARA İLİŞKİN HUKUKİ MUAFİYET

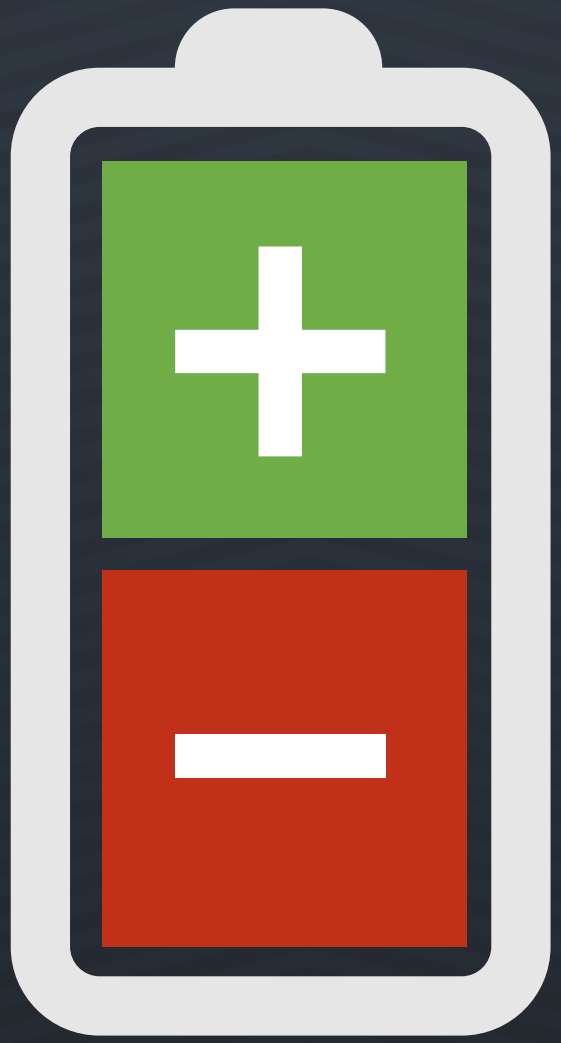

PLATFORMLARIN UYAR-KALDIR SORUMLULUĞU

İNTERNET HUKUKU: KONTROL & SORUMLULUK

AİHM

AİHM'in İnternet Hukukuna İlişkin Kararları

- **Ahmet Yıldırım v. Türkiye** (18 Aralık 2012 - No. 3111/10)
- **Akdeniz v. Türkiye** (11 Mart 2014 - No. 20877/10)
- **Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye** (1 Aralık 2015 - No. 48226/10 ve 14027/11)
- **Delfi v. Estonya** (16 Haziran 2015 - No. 64569/09)
- **Kalda v. Estonya** (19 Ocak 2016 - No. 17429/10)
- **Mte ve Index.Hu Zrt v. Macaristan** (2 Şubat 2016 - No. 22947/13)
- **Jankovskis v. Litvanya** (17 Ocak 2017 - No. 21575/08)
- **Rolf Anders Daniel Pihl v. İsveç** (9 Mart 2017 - No. 74742/14)
- **Tamiz v. Birleşik Krallık** (19 Eylül 2017 - No. 3877/14)
- **ML ve WW v. Almanya** (28 Haziran 2018 - No. 60798/10 ve 65599/10)
- **Magyar Jeti Zert v. Macaristan** (4 Aralık 2018 - No. 11257/16)
- **Hoiness v. Norveç** (19 Mart 2019 - No. 43624/14)
- **Kablis v. Rusya** (30 Nisan 2019 - No. 48310/16 ve 59663/17)
- **Bulgakov v. Rusya** (23 Haziran 2020 - No. 20159/15)
- **Engels v. Rusya** (23 Haziran 2020 - No. 61919/16)
- **Ooo Flavus ve Diğerleri v. Rusya** (23 Haziran 2020 - No. 12468/15, 23489/15, 19074/16)
- **Vladimir Kharitonov v. Rusya** (23 Haziran 2020 - No. 10795/14)

01 ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

- Ahmet Yıldırım v. Türkiye
- Akdeniz v. Türkiye
- Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye
- Kalda v. Estonya
- Jankovskis v. Litvanya
- Kablis v. Rusya
- Bulgakov v. Rusya
- Ooo Flavus ve Diğerleri v. Rusya
- Vladimir Kharitonov v. Rusya

02 İÇERİĞİN ÇIKARTILMASI

- ML ve WW v. Almanya
- Engels v. Rusya

03 HUKUKİ SORUMLULUK

- Delfi v. Estonya
- Mte ve Index.Hu Zrt v. Macaristan
- Rolf Anders Daniel Pihl v. İsveç
- Tamiz v. Birleşik Krallık
- Magyar Jeti Zert v. Macaristan
- Hoiness v. Norveç

İnternet ortamındaki içeriğe erişimin engellenmesi; içeriğin kaldırılması; internet ortamında kişilik haklarının korunması; internet platformlarının hukuki sorumluluğu; unutulma hakkı; üçüncü kişilere ait internet içeriğinden sorumluluk; üçüncü kişilere ait internet bağlantılarından sorumluluk

AHMET YILDIRIM v. TÜRKİYE

Üçüncü taraf bir içeriğe yönelik erişimi engelleme tedbiri sebebiyle başvurucunun web sayfasının engellenmesinin AİHS'nin 10. maddesine aykırılığı iddiası; Google Sites sitesinde yer alan Atatürk'e hakaret nitelikli blog sayfasını engellemek için tüm Google Sites hizmetinin engellenmesi; yerel mahkemelerin daha az müdahaleci tedbirin uygulanabilirliğini araştırmaması; tüm web sitesine yönelik engelleme tedbirinin demokratik toplum gerekliliklerine uygun olmaması; keyfi müdahale; yargısal denetimin etkin olmaması; "Belirli bir siteye erişimin engellenmesine ilişkin tedbir kararının genel bir engelleme aracı olarak kullanılmasını önlemek için iç hukukta herhangi bir güvence sunulmamaktadır."

AİHS MADDE 10 İHLALİ

AKDENİZ v. TÜRKİYE

Telif sebebiyle içeriğe yönelik tedbirin yan etkisi olarak hukuka uygun içeriğe erişimin de engellenmesinin AİHS'nin 10. maddesinin ihlali iddiası; myspace.com ve last.fm sitelerinin telif ihlali yapan içerikler sebebiyle engellenmesi; "bilgi alma özgürlüğü" ve "telif hakkının korunması" gibi çakışan menfaatlerin dengelenmesine ilişkin olarak yerel mahkemelere özellikle geniş bir takdir yetkisinin olması; platformun ikame edilebilirliği; salt internet kullanıcısı olmanın AİHS'nin 34. maddesi bağlamında mağdur sıfatını vermeyeceği; kabul edilemez (kişi bakımından (ratione personae)

MAĞDUR STATÜSÜ BULUNMADIĞINDAN KABUL EDİLMEZLİK

CENGİZ VE DİĞERLERİ v. TÜRKİYE

Hukuka aykırı içeriğe yönelik tedbirin yan etkisi olarak hukuka uygun içeriğe de erişimin engellenmesinin AHİS'nin 10. maddesine aykırılığı; Youtube sitesinde yer alan hukuka aykırı bir video sebebiyle tüm Youtube sitesine erişimin engellenmesi; yerel mahkemelerin internet kullanıcısı sıfatıyla mağdur sıfatlarını kabul etmemesi; yerel düzenlemenin battaniye bir engellemeye ilişkin açık hüküm içermemesi; idari makamın (TİB) engellemenin kapsamına ilişkin son kararı söylemesi; yerel makamların engellemenin yan etkilerini (hukuka uygun bilgiyi de erişilmez kılması) değerlendirmemiş olması; aktif ve pasif kullanıcı ayrımı; platformun ikame edilemez olduğu; mağdur sıfatının kabulü

AİHS MADDE 10 İHLALİ

DELFİ v. ESTONYA

Anonim üçüncü taraflarca yazılan hukuka aykırı yorumlar sebebiyle internet haber sitesinin zararlardan hukuken sorumlu tutulması;; ekonomik amaçlı İnternet haber portalının proaktif şekilde kullanıcı yorumlarında nefret söylemi ve şiddete teşvik niteliğindeki içeriği filtrelemesi yükümlülüğü; nefret söylemi ve şiddete teşvik içeriğinin kaldırılmasının "özel sansür" (private censorship) olarak nitelendirilemeyeceği; kullanıcı yorumlarından dolayı İnternet haber portalının tazminat ödemesinin ifade özgürlüğüne ölçsüzü bir müdahale niteliğinde olmadığı ve AİHS'nin 10. maddesine aykırı olmadığı

AİHS MADDE 10 İHLALİ YOK

KALDA v. ESTONYA

Hapishanelerde sunulan internet erişiminde belirli web sitelerine (hukuk karar veri tabanı) erişimin engellenmesinin AİHS'nin 10. maddesine aykırılığı iddiası; internete erişimin temel bir hak olarak nitelendirilmesi; bazı bilgilerin sadece internette yer alması; başkalarının hak ve menfaatlerinin korunması ile kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesinin meşru amaç olarak görülmesine rağmen, belirli sitelere erişimi açmanın oluşturacağı güvenlik risklerinin ve maliyetin değerlendirilmeden talebin doğrudan reddedilmesi

AİHS MADDE 10 İHLALİ

MTE VE INDEX.HU ZRT v. MACARİSTAN

Bir şirketin ticari itibarının İnternet haber sitesinde yer alan yorumlar sebebiyle ihlal edilmesi sebebiyle haber sitesinin üçüncü taraflara ait yorumlardan dolayı objektif sorumlu tutulmasının AİHS'nin 10. maddesinin ihlali; Delfi v. Estonya kararından farklı olarak nefret söylemi ve şiddete teşvik içeriğinin olmaması; sorumluluk kriteri: (1) Yorumların bağlamı (2) Başvuran şirket tarafından hakaret içeren yorumların önlenmesi için uygulanan tedbirler (3) Aracı platforma alternatif olarak gerçek yazarların sorumluluğu (4) Başvuran şirket aleyhine sürdürülen yerel yargılamaların neticeleri; uyar-kaldır mekanizmalarının etkinliği ve hukuka aykırılığın giderilmesine yönelik mekanizmaların etkinliği platformun kullanıcı yorumlarından sorumluluğunun belirleyicisi olması

AİHS MADDE 10 İHLALİ

JANKOVSKIS v. LİTVANYA

Hapishanelerde sunulan internet erişiminde belirli web sitelerine (eğitim sitesi) erişimin engellenmesinin AİHS'nin 10. maddesine aykırılığı iddiası; başkalarının hak ve menfaatlerinin korunması ile kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesinin meşru amaç olarak görülmesine rağmen, belirli sitelere erişimi açmanın oluşturacağı maliyetin değerlendirilmeden doğrudan reddedilmesi; mahkumiyetin genel olarak belirli haklardan yoksunluğa yol açtığı kabul edilmekte; sorun engellemeden ziyade engellemeye yönelik kararın alınması, takdir yetkisinin kullanılması yöntemi; alternatif erişim ihtimallerinin değerlendirilmemesi; müdahalenin demokratik toplumda gerekli görülmemesi

AİHS MADDE 10 İHLALİ

ROLF ANDERS DANIEL PIHL v. İSVEÇ

Bir blog sayfasındaki kişilik haklarını ihlal eden bir kullanıcı yorumu sebebiyle blog sayfasının sahibinin sorumlu tutulmamasının AİHS'nin 8. maddesine aykırılığı iddiası; uyuşmazlık bir devlet eylemi sebebiyle ihlalden öte, yerel mahkemelerin başvuranın özel hayatının korunmasına ilişkin sundukları korumanın yetersizliği sorunu; filtrelenmemiş yorumların hukuka aykırı nitelikte olabileceğine yönelik platformu sorumluluk altına sokmanın, aşırı ve pratik olmayan bir öngörü/tedbir gerektiren ve haliyle İnternet ortamında bilgiye erişim hakkına halel getiren nitelikte bir yaklaşım; çatışan hakların dengelenmesinde blog sayfasının yöneticisinin AİHS'nin 10. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkının ağır bastığı; ne kadar etkin uyar-kaldır o kadar sorumsuzluk (benzer şekilde Mte ve Index.Hu Zrt v. Macaristan); kabul edilmezlik

AİHS MADDE 8 İHLALİ YOK

TAMİZ v. BİRLEŞİK KRALLIK

Blogger.com sitesinde yer alan içerik sebebiyle Google Inc. şirketine tazminat talebinin kabul edilmemesinin AİHS'nin 8. maddesinin ihlali iddiası; yerel mahkemelerin haklar arasında gerekli dengelemeyi yaparak "gerçek ve esaslı" bir haksız fiil olmadığı tespitinin yerindeliği; bilgi toplumu hizmet sağlayıcıların bilgiye erişimi kolaylaştırmadaki önemli rolü karşısında somut olaydaki koşullar bağlamında AİHS'in 10. maddesindeki ifade özgürlüğünün 8. madde karşısında daha üstün bir hak olması; kabul edilmezlik

AİHS MADDE 8 İHLALİ YOK

ML ve WW v. ALMANYA

Basının online arşiv içeriklerinde suç faillerinin isimlerini anonimleştirmeyi reddetmesinin AİHS'in 8. maddesinin ihlali iddiası; unutulma hakkının ele alındığı ilk karar; içeriğin silinmesi değil anonimleştirilmesi talebi; yerel makamların çatışan menfaatleri dengelemede sahip olduğu takdir yetkisi, yayını tarihinde hukukiliği tartışma konusu olmayan haber raporlarına erişiminin muhafaza edilmesinin önemi ve başvuranların basına yönelik hareketlerini dikkate alarak başvurucuların taleplerinin Alman Federal Mahkemesi tarafından yerine getirilmemesinin Alman Devleti'nin başvuranların özel hayatlarına saygı haklarını koruma yönelik pozitif yükümlülüğünün ihlal etmediğine; kabul edilmezlik

AİHS MADDE 8 İHLALİ YOK

MAGYAR JETI ZERT v. MACARİSTAN

Online haber sitesinin hakaret içeren içeriğe bağlantı sağlamasından dolayı sorumlu tutulmasının AİHS'in 10. maddesinin ihlali iddiası; bağlantı verilen içerikten dolayı sorumluluğun en kapsamlı tartışıldığı karar; sorumluluk testi: (i) Gazeteci ihtilaflı içeriği benimsemekte midir? (ii) Gazeteci benimsemeden ihtilaflı içeriği tekrarlamış mıdır? (iii) Gazeteci ihtilaflı içeriği benimsemeden veya tekrarlamadan salt bağlantı mı sağlamıştır? (iv) Gazeteci, içeriğin hakaret içerdiğini veya hukuka aykırı olduğunu bilmekte midir veya makul şekilde bilmiş olması beklenmekte midir? (v) Gazeteci gazeteciliğin etik kuralları bağlamında iyi niyetle mi hareket etmiştir ve de sorumlu bir gazeteciliğin beklendiği şekilde gereken özeni göstermiş midir?; yerel mahkemelerin başvuran şirketler üzerinde objektif sorumluluk yüklemesini makul ve yeterli sebeplere dayanmadığı; bu tür objektif bir sorumluluğun İnternet ortamında bilginin akışı üzerinde öngörülebilir olumsuz etkileri olacağı, haber yazarlarını ve yayıncılarını üzerinde kontrolleri olmayan değişebilir içerikli materyallere bağlantı sağlamaktan çekineceği; doğrudan veya dolaylı olarak İnternet ortamında ifade özgürlüğü üzerinde caydırıcı etki doğuracağı; müdahalenin ifade özgürlüğü üzerinde ölçüsüz bir müdahale teşkil ettiği

AİHS MADDE 10 İHLALİ

HOINESS v. NORVEÇ

İnternet haber sitesinin anonim üçüncü taraflarca yayınlanan cinsiyetçi yorumlar sebebiyle hukuken sorumlu tutulmamasının AİHS'in 8. maddesinin ihlali iddiası; bir online tartışma platformunda yayınlanan yorumları gereğince önlemedikleri veya hızlıca kaldırmadıkları için açılan bir tazminat davasında yerel mahkemelerin bazı basın kuruluşları ve editörlerini tazminattan sorumlu tutmaması sebebiyle AİHS'nin 8. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiası; yerel mahkemelerin ihtilafın tüm boyutlarını takdir yetkileri kapsamında gereğince değerlendirdikleri; başvuranın hakları ile haber portalı ve tartışma forumlarının sağlayıcısının hakları arasında gerekli dengeyi gözettikleri; ihlal olmadığı

AİHS MADDE 8 İHLALİ YOK

KABLİS v. RUSYA

Toplantı ve gösteri hakkına ilişkin içeriklerin ve sosyal medya hesabının savcılık kararıyla erişimin engellenmesi sebebiyle AİHS'in 10. maddesinin ihlali iddiası; İnternet içeriğine müdahalede en az kısıtlayıcı yöntemin tercih edilmesi gerekliliği; iç hukuktaki düzenlemenin Mahkemenin önleyici tedbirlerin istismar edilmesini önlemek için gerekli teminatlardan uzak olduğu; yerel mahkemeler tarafından uygulanan standartların AİHS'nin 10. maddesinde vücut bulan ilkelerle uyumlu olmadığına ve başvuranın ifade özgürlüğüne müdahale için "ilgili ve yeterli" gerekçeler sunmadığı

AİHS MADDE 10 İHLALİ

BULGAKOV v. RUSYA

Hukuka aykırı bir sayfa sebebiyle tüm web sitesine erişimin engellenmesi ve içerik kaldırılmasına rağmen engellemenin devam etmesinin AİHS'in 10. maddesine aykırılık iddiası; aşırılık içeren bir içeriğe yönelik uygulanan bir engelleme kararı sebebiyle tüm web sitesine erişimin tamamen engellenmesi; IP engelleme tekniği tüm sitenin engellenmesi; "web sitesi" ile "web sayfası" ayrımının yapılamaması; daha az müdahaleci nitelikte bir tedbire yönelik de araştırma gerçekleştirilmediğini, engellemeye konu web sitesinin sahibine yönelik şeffaf bir bilgilendirme yapılmadığını, başvuranın engelleme gerçekleşene kadar web sitesi aleyhine alınan karardan haberdar olmadığı; itirazın temel olarak hukuka aykırı bir içerik sebebiyle tüm web sitesine içerik yayından kaldırıldıktan sonra dahi erişimin engellenmesi; yerel düzenlemenin aşırı ve keyfi etkileri, kötüye kullanıma ilişkin bir mekanizma içermemesi, müdahalenin "kanunla öngörülme" şartını yerine getirmemesi

AİHS MADDE 10 İHLALİ

ENGELS v. RUSYA

Tüm web sitesinin engellenmesini önlemek için engellemeleri aşma araçlarına ilişkin bilgi sağlayan içeriğin kaldırılmasının AİHS'in 10. maddesinin ihlali iddiası; bir mahkeme kararıyla web sitesinde yer alan filtrelesiz İnternette gezinti teknolojilerine ilişkin bilgilerin yasaklı içerik olarak nitelendirilmesi; herhangi bir bilgi teknolojisinin demokratik bir toplumun temel ilkeleriyle bağdaşmayan bir amaç için kullanılmasına dönüştürülmesinin her zaman mümkün olduğu; yerel düzenlemenin bireyleri engelleme kararlarının aşırı ve keyfi etkilerinden koruyacak mekanizmalar içermemesi; yerel düzenlemenin AİHS bağlamında kanuni öngörülebilirlik şartını taşımaması; başvurucuya demokratik bir toplumda beklenen şekilde kötüye kullanıma ilişkin bir güvence sağlamaması; müdahalenin "kanunla öngörülme" şartını yerine getirmemesi

AİHS MADDE 10 İHLALİ

OOO FLAVUS VE DİĞERLERİ v. RUSYA

Gerekçesiz şekilde tüm muhalif online haber sitesine erişimin engellenmesinin AİHS'in 10. maddesinin ihlali iddiası; tarafından sorunlu web sayfasının URL adresi olarak değil web sitesinin tam alan adı belirtilerek uygulanması; başvurucuların hangi içeriğin hukuka aykırı olduğu bildirilmediği için de o içeriği tespit edip kaldıramadığı ve engellemeden de kaçınamadığı iddiası; içerik kaldırılsa bile erişimin engellenmesi tedbirinin devam etmesi; yerel düzenlemenin bireyleri engelleme kararlarının aşırı ve keyfi etkilerinden koruyacak mekanizmalar içermemesi; demokratik bir toplumda gerekli olan meşru bir amacı gütmemesi

AİHS MADDE 10 İHLALİ

VLADIMIR KHARITONOV v. RUSYA

Bir web sitesine ilişkin alınan erişimi engelleme kararı sebebiyle siteyle aynı IP adresini kullanan başka web sitesinin de otomatik olarak engellenmesinin AİHS'in 10. maddesinin ihlali iddiası; yerel düzenlemenin bireyleri engelleme kararlarının aşırı ve keyfi etkilerinden koruyacak mekanizmalar içermemesi; yerel düzenlemenin AİHS bağlamında kanuni öngörülebilirlik şartını taşımaması; başvurucuya demokratik bir toplumda beklenen şekilde kötüye kullanıma ilişkin bir güvence sağlamaması; müdahalenin "kanunla öngörülme" şartını yerine getirmemesi

AİHS MADDE 10 İHLALİ

İNTERNET HUKUKU: KONTROL & SORUMLULUK

DEĞERLENDİRMELER

AİHM Kararları Işığında İnternetin Düzenlenmesi

- Erişimin engellenmesi tedbiri genel nitelikte değil, özel nitelikte içerikleri için söz konusu olmalı; her zaman daha az müdahaleci tedbirin varlığı sorgulanmalı; menfaatleri etkilenen kişiler sürece dahil edilmeli; eğer böyle bir bildirim söz konusu olmayacaksa kararın neden derhal uygulanması gerekliliği somut olarak ortaya koyulmalı; hangi içeriğin engelleneceği (maddi hukuk) ve nasıl engelleneceği (usul hukuku) belirlenmeli; engelleme kararları somut hukuka aykırılığı mutlaka nitelendirmeli ve tanımlamalı ve de engelleme kararlarına karşı etkin bir itiraz mekanizması var olmalıdır.
- Önleyici kısıtlamalar (prior restraints) ilk bakışta (a priori) AİHS'ne uyumsuz değildir meğer ki, kısıtlamalar muhtemel kötüye kullanma durumlarına karşı sunulan hukuki güvence konusunda etkili olmalı ve yasağın sınırlandırılması hususunda katı bir yasal çerçeve mevcut olsun.

AİHM Kararları Işığında İnternetin Düzenlenmesi

- İnternete müdahalenin veya hukuki sorumluluğun açık yasal dayanağı olmalıdır.
- Daha az müdahaleci bir tedbirle aynı amaca ulaşılıp ulaşılamayacağı değerlendirilmesi zorunlu olmalıdır.
- Tedbirlerin aşırı ve keyfi olarak uygulanmasını önleyecek koruma mekanizmaları olmalıdır.
- Etkin bir hak arama yolu bulunmalı: ex-ante yollar, engellemeye konu olan web sitelerinin sahiplerine ön bildirim; ex-post yollar ise bir engelleme kararı uygulandıktan sonra kapsamını kısıtlamak veya yeni koşullar dikkate alınarak itiraz etmek için etkin mekanizmaların varlığıdır.

AİHM Kararları Işığında İnternetin Düzenlenmesi

- Platformlar içeriği saklamak ve erişmek için araçlar olup, içeriğin kendisiyle özdeşleştirilmemelidir.
- Erişimin engellenmesi tedbiri söz konusu olduğunda varsayımlarla hareket edilmemeli ve somut hukuka aykırılığın varlığı gözetilmelidir.
- İnternet ortamını düzenleyecek mevzuatın bu bağlamda çerçeve değil, kazuistik olması kaçınılmazdır ve ideal olan da budur. Bu tür mevzuat, konunun teknik ve hukuki boyutu işin niteliğine uygun olarak kaleme alınmalı ve tüm paydaşların İnternet ortamındaki davranışlarını önceden düzenleyebilmesi sağlanmalıdır.
- İçerikler çok hızlı şekilde değerini yitirebileceği için itiraz mekanizmaları da etkin olmalıdır.

TEŞEKKÜRLER!